

Aan: de Minister en Staatssecretaris van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Minister van het Ministerie van Asiel en Migratie en de Staatssecretaris van het Ministerie van Justitie en Veiligheid

Onderwerp: zorg voor vroege participatie van nieuwkomers

Datum: 31 juli 2024

Geachte heer van Hijum, heer Nobel, mevrouw Faber, mevrouw Coenradie, en Kamerleden van de Commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Met deze brief, ondertekend door een brede landelijke coalitie van maatschappelijke en kennisorganisaties die werken met nieuwkomers, vragen wij u om het voortouw te nemen in de vroege participatie van nieuwkomers. Al langer is er veel aandacht om nieuwkomers zo snel mogelijk te laten meedoen in de samenleving, ook in de politiek. Bijvoorbeeld met de Initiatiefnota *Meedoen vanaf dag één* of de huidige SZW-subsidie "*Ondersteuning werkgevers inzet statushouders*". Zo kunnen zij participeren, integreren en een waardevolle bijdrage leveren aan onze samenleving.

Want de opvangcrisis en de lange wachttijden in de asielprocedure waarin het leven van deze mensen stilstaat, zijn een gemiste kans. Een gemiste kans voor de integratie van vele nieuwkomers die mogen blijven en uiteindelijk tóch gaan beginnen aan hun inburgeringstraject en nieuwe leven in Nederland. En een gemiste kans voor onze samenleving zelf, die zo niet kan profiteren van wat mensen te bieden hebben. Hoe sneller mensen kunnen beginnen, hoe groter de kans dat we geen geld, talent en geluk verspillen.

Vroege participatie van nieuwkomers is een onderwerp dat breed leeft. Niet alleen bij Kamerleden en ministeries, maar ook bij burgers, gemeenten, werkgeversorganisaties, werkgevers¹, en maatschappelijke organisaties. Niet verwonderlijk: er zijn grote tekorten op de arbeidsmarkt, in alle sectoren, en in de opvang verblijven ruim 69.000 mensen² waarvan een groot deel kan en wil werken. Er zijn diverse initiatieven, zoals de afschaffing van de 24-weeken eis, het starten van meedoenbalies, de bovengenoemde subsidieregeling en verder onderzoek naar toeleiding naar werk vanuit het azc. Het is nu cruciaal om deze goede beweging voort te zetten, uit te bouwen en zorgvuldige beleidskeuzes te maken voor de korte en lange termijn.

Daarom vragen wij u de volgende punten, allemaal gebaseerd op onderzoek en kennis uit de praktijk, mee te nemen in het regeerakkoord:

1. Meedoen vanaf dag één

- Geef nieuwkomers zo snel mogelijk na hun aankomst in Nederland de mogelijkheid te participeren en investeer hier als overheid in. Mensen willen heel graag de taal leren, werken, studeren, integreren en bijdragen aan de samenleving.

¹ [Petitie Schrap de 24-weeken-eis](#) van o.a. Ben en Jerry's, IKEA, Triodos, Radboud Universiteit, Delitelabs.

² [Capaciteit en bezetting COA](#), peildatum 29 juli 2024.

- Initiatieven als meedoenbalies, doorstroomlocaties, snelle koppeling aan de gemeente waar je gaat wonen, toegang tot (taal)onderwijs en toeleiding naar werk vanuit het azc leveren hier een belangrijke bijdrage aan.
- Direct meedoen loont bovendien voor iedereen; economisch en sociaal is het ook voor de samenleving van belang dat mensen snel kunnen integreren.³
- Gemeenten, inwoners, werkgevers, maatschappelijke organisaties en nieuwkomers zijn het erover eens - ook degenen die kritisch zijn over de vraag 'of' we mensen moeten opvangen - dat het belangrijk is dat nieuwkomers zelfstandig zijn, de Nederlandse taal en cultuur kennen en dat ze kunnen werken of een opleiding volgen.⁴
- Bibliotheken kunnen als neutrale, laagdrempelige, openbaar toegankelijke plek een belangrijke rol spelen als wegwijzer (informatiecentrum) en informeel taalaanbieder.

2. Voorkom dat mensen lang in de wachtstand staan

- Mensen die gevlucht zijn maanden tot jaren in een 'wachtstand' zetten in een azc, met weinig tot geen privacy, breekt mensen op. Deze achterstand is heel moeilijk in te halen, zowel sociaal-emotioneel (mentaal welzijn) als op professioneel niveau.
- Het schadelijke effect van deze wachtstand wordt versterkt door: huidige inrichting asielprocedure, de inrichting van veel azc's (grootschalig, afgelegen, gebrek aan privacy en autonomie e.d.), de opvangcrisis, lastiger maken van gezinshereniging, lang wachten op een huis, afnemen zicht op permanente verblijfsvergunning.

3. Verbeter het Nederlandse opvangsysteem gericht op stabiliteit, waardigheid en toekomstige integratie

- Realiseer kleinschalige, kwalitatieve opvang, ingebed in de lokale community.
- Realiseer opvang met 1) goede, duurzame huisvesting 2) uitgebreide, kwalitatieve, laagdrempelige gezondheidszorg 3) ondersteuning op maat voor toeleiding naar werk, incl. ondersteuning ondernemerschap en taalonderwijs.
- Regel ook praktische randvoorwaarden, zoals: toegang tot goed internet en rust en privacy in azc t.b.v. studie of solliciteren, een korte wachttijd voor een werkvisum en kinderopvang zodat vrouwen ook kunnen participeren, studeren en werken.

4. Laat nieuwkomers een waardevolle bijdrage leveren aan de arbeidsmarkt

- Er is een groot arbeidstekort, nieuwkomers staan te springen om bij te dragen. Deze groep is heel divers; van ingenieurs, docenten en verplegers tot boeren, bouwvakkers en schoonmakers. Zij brengen kennis, kunde en talenten met zich mee.
- Door instroom-trajecten te creëren in sectoren waar tekorten zijn, kunnen nieuwkomers snel waardevol bijdragen aan de samenleving.

5. Investeer in de begeleiding naar duurzaam, passend werk

- Dat kan met gerichte beroepsopleidingsprogramma's en ondersteuning bij taalverwerving. Als je dit in de beginperiode goed begeleidt en de tijd geeft, kunnen en willen nieuwkomers meer bijdragen en hun potentie benutten.
- Investeer in coaching voor, tijdens en na plaatsing bij een werkgever. Een Meedoenbalie op azc's, of werkgevers en nieuwkomers koppelen is vaak niet voldoende voor een succesvolle match.

³ Ruimere werkmogelijkheden voor asielzoekers leiden tot substantiële maatschappelijke baten waar nauwelijks extra maatschappelijke kosten tegenover staan, zo blijkt uit [recent onderzoek van SEO Amsterdam Economics](#).

⁴ Dat blijkt bijvoorbeeld uit de [Participatieve Waarde Evaluatie \(PWE\) van Populytics i.o.v. gemeente Eindhoven](#).

6. Bevorder sociale verbindingen

- Integratie is een *sociaal proces*. Sociale connecties helpen nieuwkomers navigeren door een nieuwe cultuur: waar ze een baan of opleiding kunnen vinden etc. Veel Nederlanders helpen hier graag bij, mensen leren graag hun burens kennen.
- Ondersteun het maatschappelijk middenveld; zij heeft bewezen succesformules voor (sociale) integratie en vervult een spilfunctie in het leggen van sociale verbindingen.
- Bruggenbouwers en cultural mediators spelen een belangrijke rol in het integratieproces.
- Koppel nieuwkomers aan de gemeente waar ze werken. Het bouwen van een lokaal netwerk is cruciaal. Desnoods met opvang in regio's waar arbeidskrapte is.

7. Zorg voor duurzame participatie en integratie op niveau

- Het hoofdlijnenakkoord legt de focus op een migratiestop, maar zegt nog weinig over de mogelijkheden voor mensen nadat duidelijk is dat ze hier mogen blijven. Het is essentieel verder in te zetten op duurzame participatie en integratie op niveau.
- Zet in op behoud van banen voor nieuwkomers en verbinding op de werkvloer tussen collega's. Koppel Nederlandse collega's aan anderstalige collega's om de Nederlandse (vak)taal te oefenen. Dit levert een win-win-situatie op voor zowel werkgever die werknemers behoudt, als voor nieuwkomer die de Nederlandse (vak)taal en (bedrijfs)cultuur leert kennen en de Nederlandstalige collega die coachingsvaardigheden ontwikkelt.
- Geef meer aandacht aan het participatie-aanbod in zowel B1 als Z-route.
- Biedt gemeenten ruimte om een passend, lokaal en evidence-based integratie-aanbod te ontwikkelen, zodat dit aansluit bij lokale omstandigheden en behoeften.

8. Zorg voor goede toegang tot onderwijs, erkenning van opleiding en werkervaring

- Toegang tot onderwijs is van belang voor de ontwikkeling en zelfontplooiing van nieuwkomers. Een langstudeerboete is een stap in de verkeerde richting.
- Zo worden artsen met een migratieachtergrond vaak geconfronteerd met moeizame processen om hun specialisatie uit te oefenen, ondanks dat ze over de noodzakelijke vaardigheden en kwalificaties beschikken die in Nederland hard nodig zijn.
- Stroomlijn accreditatieprocedures en biedt ondersteuning voor de erkenning van diploma's. Dat kan de naadloze integratie in de beroepsbevolking vergemakkelijken.

9. Betrek het perspectief van nieuwkomers bij beleid en uitvoering

- Nieuwkomers weten zelf het beste wat er nodig is. Door de mensen te betrekken om wie het gaat sluiten beleid en uitvoering beter aan op echte behoeften.
- Ondersteun zelforganisaties van nieuwkomers. Bevorder platforms voor dialoog en samenwerking tussen mensen die gevlucht zijn, beleidsmakers en belanghebbenden uit de gemeenschap. En investeer in programma's die nieuwkomers versterken in hun rol als pleitbezorgers en leiders.

Met deze brief, ondertekend door een brede coalitie, doen we een dringende oproep aan het nieuwe kabinet om deze effectieve maatregelen te nemen. Zo krijgen nieuwkomers de kans om een waardevolle bijdrage te leveren aan onze samenleving. We helpen graag bij de totstandkoming van het regeerprogramma en zijn deze zomer ook beschikbaar voor een toelichting of nader gesprek.

Met vriendelijke groet,

Renée Frissen	Oprichter en directeur, OpenEmbassy
Annemiek Dresen	Oprichter en directeur, NewBees
Karin Arendsen	Directeur, BOOST
Hemmo Bruinenberg	Directeur, Common Frames
Sylvia de Groot Heupner	Directeur-bestuurder Het Begint met Taal (netwerk van zo'n <u>300 lokale vrijwilligersorganisaties</u> die nieuwkomers ondersteunen met het Nederlands)
Mirjam Huisman	Directeur-bestuurder, Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF
Loes Ansems	Head of Operations, Welcome app
Wilma Roozenboom	Directeur Refugee Talent Hub
Maria Clara Jimenez	Directeur, Stichting Makers Unite
Fleur Bakker	CEO Refugee Company and A Beautiful Mess, co-owner Mondmaskerfabriek
Marcelle Miles	Oprichter en directeur, Stichting Warm Welkom
Ömer Yetimoglu	Chairman and directeur, Coders Beyond Borders
Yordi Lassooy-Tekle	Oprichter en directeur, Migration Inc.
Daniek van Wel en Bella Langestraat	Buurtteam Amsterdam Oost, Spark Village en STEK Oost
Cindy Krose	Directeur, Hack Your Future
Hanna Wieten	Directeur Delitelabs
Mekonnen Ykeallo	Directeur Stichting Ykeallo
Raphaël Nouwen	Oprichter en Directeur, Untapped Talents
Frank Kleinhout	Directeur, FutureWork
Henriette van der Meij	Directeur VCA

Wyske Dijkstra	Manager Programma Bibliotheek Z-O-U-T
Frank Candel	Bestuursvoorzitter VluchtelingenWerk Nederland
Rashid Leonard Azimullah	Directeur Stichting Expertisecentrum Oefenen.nl
Wilmy Jongerius	Coördinator SamenSprak Roermond
Annemarie Krouwel	Vrijwilligerscoördinator Taalhuis Hoornes
Elena Ponzoni	Mede-oprichter Refugee Academy, Vrije Universiteit Amsterdam, Faculteit Sociale Wetenschappen
Otto Kamsteeg	Co-founder OnMigration
Adel Albaghdadi	Founder and director, WE Organization
Dolly van der Tol	Vrijwilligercoördinator Taalmaatje Humanitas t Gooi
Husniya Kedr Denur	Project Manager, P4Mi (Platform for Migration and Integration)
Rahel Boon-Dejene	Oprichter en directeur, RBD Group bv
Anila Noor	Directeur en oprichter, Stichting New Women Connectors
Anouk Tijnagel Marie-José van Schaik	Oprichters, Stichting SAWA Collective
Ismail Ercan	Voorzitter STOC (Stichting Turks Onderwijs Centrum)
Sandrijn van der Voort	Domeinspecialist Volwassenen, Bibliotheek Theek 5
Saskia Bekken	Coördinator Taal, Onis Welzijn
Norah Molenkamp	Manager, Thuis in Oss
Ingrid Suasso de Lima de Prado	Directeur, Taal aan Zee
Marjorie Krishof	Coördinator Basisvaardigheden, Bibliotheek Zuidoost Fryslan
Mascha Sillevs	Coördinator, Taalhuis Houten
Ruurd Werne en Julie de Jonge	Coördinator Samenspraak Gooise Meren, Gilde Gooi Noord
John Riper	Bestuurslid, Taalcoaching Capelle
Jorien van 't Zand-Kroon	Manager Persoonlijke Ontwikkeling & Leven Lang Leren, Bibliotheek Hardenberg

Irma Nijkamp	Taalhuisdocent, Taalhuis Lekstroom
Rineke Marwitz	Voorzitter / plv. directeur , Emmen Telt mee met Taal / Facet Emmen
Sasja Visser	Coördinator , Veuruut
Moniek Lucassen	Teamleider NL plein, Bibliotheek Waterland
Carola Schwabl	Vrijwilligerscoördinator Taalhuis, Bibliotheek aan de Vliet
Anneke Mulder	Directeur, Coherente
Ingrid van de Pol	Sociaal werker, Contour de Twern
Gina van den Berg, Ruben Wijlacker	Programmaleider, Bibliotheek Nieuwegein
Jola Wouterse	Coördinator, Beter Spreken Groep Boxtel
Noah Doppenberg	Sociaal Cultureel Werker Maatschappelijke inburgering, Putten voor Elkaar
Clemy Oomens et. al.	Coördinator Samenspraak, Gilde Nijmegen
Wietse van Yperen	Coördinator Laaggeletterdheid & Inburgering, De Nieuwe Bibliotheek
Margot Fanos	Taalcoachcoördinator, Bibliotheek Katwijk
Wilja Brokking	Penningmeester, EVA Vrouwencentrum Venray
Wendelijn Vollbehr, Ellen Visser	Taalconsulent en adjunct-directeur, Taal Doet Meer
Dolly van der Tol	Vrijwilligercoördinator Taalmaatjes, Humanitas 't Gooi
Ken Gould, Lieke Galbraith	Directeur, Mano
Barbara Velthuuyse	Algemeen coördinator IN MY BACKYARD (stichting Warm Welkom)
Serginho Stekkel	Directeur Festival Academy/Bestuurder Stichting Amsterdamse Helden
Karin Papadopoulos	Taalhuis Coördinator Bibliotheek Waterland
Mieke Lens	Projectcoördinator Taal en maatschappelijke begeleiding
Laura Faber	Directeur Iedereen aan Boord
Jacqueline Weeling	Coördinator Taal in Huis, VMCA
Roger Dragstra	Directeur Solidair Friesland
Harun Basli	Project Manager, We'RHERE
Marije Pronk	Regiomanager DUO for a JOB

Patrick Groenewegen	Directeur Ithaka Academie
Christiane Langenberg	Coördinator vrijwilligers Taalmaatjes BergenDal
Daniëlle Steenman	Coördinator Steunpunt Vluchtelingen Nieuwegein
Guy Wijnen	Directeur Stichting De Kwekerij
Hester Ploos van Amstel	Bestuurslid Humanitas afd Midden-Holland
Astrid de Kleijn	Manager Stichting bibliotheken en Taalhuis Tubbergen
Hermien Auf der Haar	Participatiecoach Forte Welzijn Overbetuwe
Marcel Voorhoeve	Projectleider Docentvluchteling voor de Klas
Heleen van der Ree	Beleidsmedewerker Nederlandse Vereniging van Wiskundeleraren
Henk willem Otten	
Ineke Booij	Voorzitter Stichting OBUA, onderwijs voor buitenlandse artsen
Obaida Abdulrahman	Oprichter en coördinator onderwijs stichting Op Weg Naar Werk
Felicia Vizi	Vrijwilliger bij UAF
Paul Herfs	Bestuursadviseur Ver. Buitenlands Gediplomeerde Artsen
Jan Maas	Projectleider Mauritsgroep Utrecht
Arco de Leede	Divitia Recruiting (uitzendbureau voor migranten)
Dorien de Lange	Projectcoördinator Welzijn Barneveld (Taal en Integratie)
Annemarie Harmsen	Taalvrijwilliger bibliotheek, Albeda MBO ISK, stichting Mano.Rotterdam.
Kalle van den Wildenberg	Docent NT2, vrijwilliger bij Digitaalhuis Oosterhout
Maddy Schreurs	Coordinator Kletsmaatjes
Laura di Santolo	Managing Director & Co-Founder, Forward·Inc